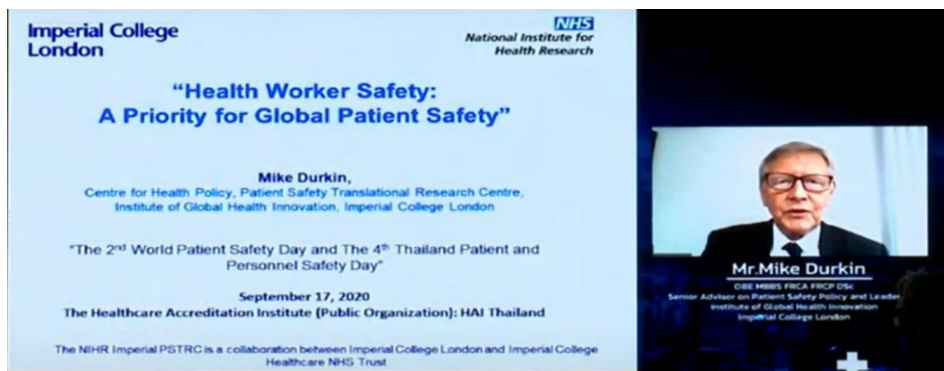

World Patient Safety Day, theme Health Worker Safety:

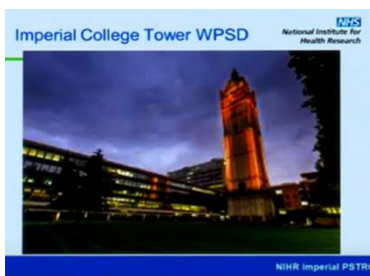
A Priority for Patient Safety

โดย Dr. Mike Durkin

Senior Advisor on Patient Safety Policy and Leadership,
Institute of Global Health Innovation, Imperial College London

เนื้อหาสำคัญได้กล่าวถึงทิศทางการดำเนินงานของความปลอดภัยของผู้ป่วยระดับสากล และการแบ่งปันความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการดำเนินงานในปัจจุบันและอนาคต การประสานความร่วมมือที่จะทำให้ผู้ป่วยได้รับความปลอดภัยยิ่งกว่าเดิม

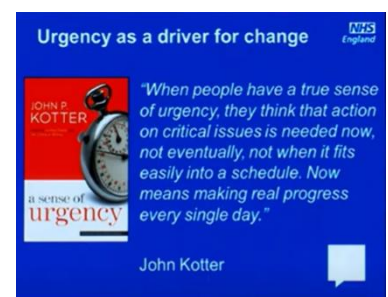

นับเป็นเวลา 1 ปีหลังจาก WHO ได้จัดงานวันแห่งความปลอดภัยโลกครั้งแรก ซึ่งได้มีการส่งไฟสีส้มไปยังปริมณฑล อนุสาวรีย์ และอาคารสำคัญต่างๆ ในประเทศอังกฤษ

1 ปีสำหรับการตีพิมพ์รายงานสถานการณ์ความปลอดภัยของผู้ป่วยทั่วโลก หนึ่งในปีสำหรับการปฏิญาณร่วมกันว่าจะผลักดันให้ความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นประเด็นสำคัญด้านสาธารณสุข

ขอชื่นชมผู้ที่ทำงานด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก รวมถึงบทบาทผู้นำอันโดดเด่นของ WHO ที่ยังมุ่งมั่นในการส่งเสริมและผลักดันงานด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยอย่างไม่หยุดยั้ง

1 ปีที่ผ่านมาเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉม เป็นปีที่หนักมากสำหรับเราทุกคนในทุกประเทศทั่วโลก และไม่ใช่แค่ความปลอดภัยของผู้ป่วยเท่านั้น บุคลากรสาธารณสุขต้องเผชิญกับภัยคุกคามด้านสุขภาพและความเป็นอยู่อย่างไม่เคยประสบมาก่อน ความรู้สึกที่ต้องลงมืออย่างเร่งด่วนตามหลัก

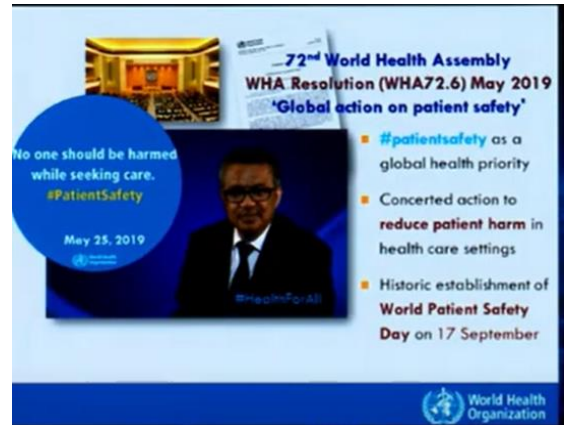

Kotter นำไปสู่ความก้าวหน้าในทุกๆ วัน และแม้อยู่ในเวลาของการปรับตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกในยุคหลังโรคระบาด บุคลากรทุกคนได้ร่วมกันทำให้สายสัมพันธ์ของวงการสาธารณสุขระดับโลกเหนียวแน่นกว่าเดิม

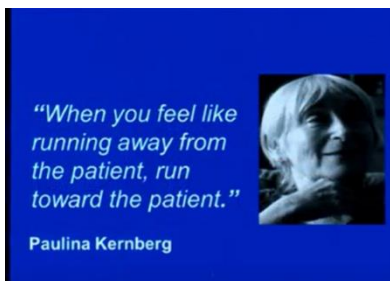
ในวันแห่งความปลอดภัยโลกปีที่ 2 นี้ ในยามที่ระบบสาธารณสุขต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดัน บุคลากรคือผู้ที่ต้องรับภาระหนัก ต้องรักษามาตรฐานของการดูแลผู้ป่วยไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะแวดล้อมแบบใด บุคลากรสาธารณสุขถือว่าเป็นทัพหน้าในการต่อสู้กับโรคระบาด Covid-19 บุคลากรหลายคนต้องปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ต้องรับมือกับโรคร้ายท่ามกลางโศกเศร้า ความยากจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคม

อย่างไรก็ตามปีนี้ นับได้ว่าเป็นการจุดเปลี่ยนในงานด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย ในขณะที่พวกเราที่เป็นบุคลากรด้านสาธารณสุขทั่วโลกได้ร่วมกันสร้างความปลอดภัยให้กับผู้ป่วย โรคระบาด Covid-19 ก็คุกคามไปทั่วโลก ยิ่งชี้ให้เห็นความสำคัญด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย

คนทั่วโลกไม่เคยเห็นบทบาทความสำคัญของการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ รวมไปถึงพฤติกรรมส่วนตัว และสังคมที่ปลอดภัยมีความสำคัญขนาดนี้มาก่อน

จึงเป็นปีที่ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญอันยิ่งยวดของบุคลากรสาธารณสุขในการดูแลผู้ป่วยให้ปลอดภัย

ในการกำหนดทิศทางการดำเนินการด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยทั่วโลกนั้น เราต้องมองไปยังอนาคตข้างหน้า

“ผู้ป่วยคือพันธมิตรที่สำคัญของเราในพันธกิจ”

เราทุกคนต้องเน้นย้ำการทำงานโดยมีผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางให้ยิ่งกว่าเดิม เมื่อเราก้าวสู่วิถีชีวิตแบบ New Normal หลังโรคระบาดใหญ่ในครั้งนี้

เราไม่อาจมองว่าความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นเพียงปัญหาเดิมๆ ที่รู้จักกันดีอีกต่อไป โรคระบาดในครั้งนี้สอนให้เราเห็นถึงความสำคัญของการลงมือจัดการกับภัยคุกคามทางสาธารณสุขเสียแต่เนิ่นๆ และเราสามารถนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับงานด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยได้เช่นกัน เราต้องให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางสาธารณสุขมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเรื่องความมั่นคงทางสาธารณสุข ส่งเสริมให้มีการเตรียมรับมือกับภัยคุกคามที่อาจกระทบต่อระบบสาธารณสุขไว้ล่วงหน้า และเราก็ควรนำวิสัยทัศน์นี้ ไปใช้ในการดูแลบุคลากรสาธารณสุขของเราให้ปลอดภัย มีสุขภาพที่ดี และสุขภาพดี

“ความปลอดภัยของผู้ป่วย ก็คือ ความปลอดภัยของบุคลากรสาธารณสุข
เหตุการณ์ที่เราเผชิญในปัจจุบัน เหมือนแว่นขยายที่ส่งให้เห็นว่า ผู้ป่วยจะปลอดภัยได้ก็ต่อเมื่อเราให้ ความสำคัญกับความปลอดภัยของบุคลากรสาธารณสุขก่อน”

Dr. Mike Durkin

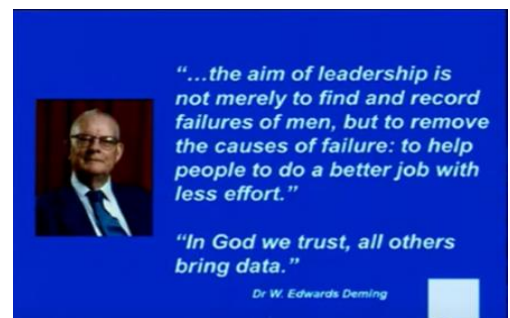
มหาวิทยาลัยอิมพีเรียล คอลเลจ ลอนดอน ร่วมกับ Global Patient Safety Collaborative ของ WHO ได้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่าด้วยประเด็นนี้ขึ้นมา โดยหวังว่า เอกสารนี้จะกลายเป็นแม่แบบของโครงการด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยในอนาคต

งานวิจัยพบว่า บุคลากรทางสาธารณสุขทั่วโลก ต้องเผชิญกับภัยคุกคามต่างๆ หลายๆ ครั้งต้องเผชิญในหลายๆ ด้านพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นภัยคุกคามต่อร่างกาย หรือการทำงานที่ไม่สอดคล้องกับสรีระของมนุษย์ ในเรื่องการสัมผัสเชื้อโรคต่างๆ และอีกประเด็นที่สำคัญมาก คือ แรงกดดันทางใจและสุขภาพจิต เมื่อความเครียดต่างๆ สะสมมากๆ ก็จะส่งผลต่อระบบสาธารณสุขอย่างรุนแรง และเมื่อเจ้าหน้าที่ที่ทำงานไม่ปลอดภัย ผู้ป่วยก็ไม่สามารถปลอดภัยได้เช่นกัน

บุคลากรสาธารณสุขทั้งในประเทศรายได้ต่ำและสูง ต่างล้วนต้องเผชิญกับความเครียดอย่างต่อเนื่องยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นการต้องสัมผัสกับโรคติดต่อ สภาพการทำงานที่ไม่เอื้อ หรือสภาวะที่ไม่ปลอดภัยต่อจิตใจ

บุคลากรสาธารณสุขที่ทำงานด้านความปลอดภัยของผู้ป่วยคุ้นเคยกับเครื่องมือที่ช่วยลดภัยคุกคามเหล่านี้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น Check list แนวทางปฏิบัติ หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เครื่องมือมีความสำคัญ แต่จะมีประโยชน์แค่ไหน ก็ขึ้นกับผู้ใช้เป็นสำคัญ ประสิทธิภาพของมันขึ้นกับวัฒนธรรมในสถานที่ทำงานนั้น ๆ ศาสตร์แห่งการนำไปใช้ คือ ช่องทางการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง

เมื่อพูดถึงผู้นำ เราต้องไม่ลืมบทเรียนสำคัญจาก W.Edwards Deming ซึ่งอยู่ในรูปแบบกรอบการทำงาน เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมความปลอดภัยในการต่อสู้กับภัยคุกคามบุคลากร เราจึงไม่อาจเลือกใช้เพียงเครื่องมือทางกายภาพไม่ได้ แต่ต้องคำนึงถึงคุณลักษณะแต่ละบุคคลด้วย เราต้องคำนึงถึงความสำคัญของภาวะผู้นำในทุกระดับของระบบสาธารณสุข และระบบการกำกับดูแล

ผู้นำที่ดีจะสร้างวัฒนธรรมการดูแลที่มีหัวใจ ให้กับทั้งผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่ ผู้นำที่จะเห็นความสำคัญของความปลอดภัยของบุคลากรอย่างที่เราปรารถนา ต้องเป็นผู้นำที่รู้จักใคร่ครวญหรือทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นเสียก่อน ถัดมาคือการเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับบุคลากรทางสาธารณสุข ซึ่งต้องอาศัยผู้นำเชิงรุกที่สังเกตเห็นปัญหาล่วงหน้า และสามารถเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดมาใช้และสุดท้าย การดูแลบุคลากรสาธารณสุขให้ปลอดภัยในภาวะโรคระบาดหรือวิกฤติใดๆ ต้องอาศัยผู้นำที่มุ่งมั่นทุ่มเทว่าจะปกป้องบุคลากรจากอันตรายที่รุมเร้าเข้ามา

คำว่าผู้นำ (Leadership) คือ กระบวนทัศน์แบบกระจายศูนย์ เป็นการแบ่งปันความมีน้ำใจดีใจ และการสนับสนุนให้วัฒนธรรมความปลอดภัยแพร่หลายไปทั่ววงการสาธารณสุข เราจะต้องก้าวไปสู่วัฒนธรรม

และรูปแบบการทำงานที่ทุกคนปลอดภัยจากภาวะคุกคามทางจิตใจ ที่เราจะมุ่งมั่นเปิดเผยความผิดพลาดอย่างโปร่งใส มุ่งมั่นเรียนรู้ ไม่ใช่กล่าวโทษ และเราจะมุ่งมั่นนำนวัตกรรมมาใช้ ไม่ยึดติดกับความเชื่อฝังหัว

ในวันแห่งความปลอดภัยผู้ป่วยโลกปีที่ 2 นี้ ขอให้ทุกท่านทบทวน วิธีการเป็นผู้นำและวัฒนธรรมของตน และเรียกร้องความปลอดภัยให้บุคลากรสาธารณสุข

เราต้องย้ำถึงความสำคัญของคำพูดของ Avedis Donabedian ที่เคยกล่าวไว้
“การออกแบบระบบที่ดี และตระหนักว่ามีระบบอยู่นั้น สำคัญต่อบุคลากรสาธารณสุขเป็นอย่างยิ่ง แต่ยังไม่พอ เพราะเป็นเพียงกลไกสนับสนุนการทำงานเท่านั้น มิติจริยธรรมของแต่ละบุคคลต่างหากที่ทำให้ระบบเหล่านั้นประสบความสำเร็จได้”

Avedis Donabedian

เคล็ดลับงานคุณภาพก็คือ “ความรัก” ความรักที่เรามีให้ผู้ป่วยของเรา ให้ครอบครัวของเรา ให้เพื่อนร่วมงานของเรา ให้งานของเรา และที่สำคัญก็คือ ให้กันและกัน

“ในปีต่อไปนี้ จนกว่าจะถึงวันที่ได้พบกันอีกครั้งในวันแห่งความปลอดภัยของผู้ป่วยโลก ปี 2021 ผมขอให้พวกเราสัญญาว่าจะเป็นผู้นำ ไม่ใช่แค่เพื่อผู้ป่วยเท่านั้น แต่ยังเพื่อกันและกัน และเพื่อพวกเราทุกคนในวงการสาธารณสุข”

Dr. Mike Durkin

Senior Advisor on Patient Safety Policy and Leadership,
Institute of Global Health Innovation, Imperial College London

ถอดบทเรียนและเรียบเรียง โดย
พัทธนันท์ คงชุม
งานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล

ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

